

Burialad-Mongoloi YNEEN

BK(b) P-lin Burialad-Mongoloi Mozkoom ba BMASSR-el CGK-ai yderbyriin gazeeta

№ 70 (2404)
1938 onoi
MAARTIIN
26
SYBOOTO

14-xi sillee garna
ULAAN-YDE goorod,
BMASSR

MYNӨӨDEREI NOOMERTO:

TYRVY BIŞEG — Kylytyyrne xyldelemeriir yrgen dalaisataigaar jabuulxa — SSSR-ei Verxoovno Soveedai Preziidiyme ykaaz — Xoito poolius teese niidolge — Partiiina azabaidalii yrgöer ba hainaar tollilon bişexe — Ulaan Aarmi ba arad — Agitacioonno ba propagaandiin xyldelemeriir yrgedxe — Tarilgiin beledxele froonthoo.

Kylytyyrne xyldelemeriir yrgen dalaisataigaar jabuulxa

Soveed Sojuuzai olomiloon zalsad olonitiin kylytyyrne yrgen yder byri yrgeden, gomatil tyrgen teempeer ur gaza baina.

Bidenii nege ilaltahaa ny ee ilaltada xyrgexe baigaa, guu jixe komunis paarti olbol azalsad olonitiin kylytyyrne baidalda ton jixe anaral tabidag baina.

Aldarta Soveed arad bolbol socialis kylytyyrii gaixamsag mxaraltagaar sudalza baina.

Staaln Konstituucii ynde eer, SSSR-ei grazdaanuudal rdemde hurata xerens batad gdehan baina.

Urdans, xaanta Rosliin yje ee, kylytyyrne albangazarnuud gel saxuu baihan baina. Reoliyyelin urda tee, manai Burialad-Mongoldo xaana ja laanar klyyb baihaniin xen me yy xeb? Xonşii medexegy. Uşaa xans, ogto ygel baigaa.

Manai Burialad-Mongol resplayyblikiin socialis axuun deebaxetel xamta, kylytyyrne ydergen ulam deeselee. Eneeda hel faaktans xadaa, manai ravyrespyyblike doter socialis ygekylytyyriin 15 baişan, yrg, kylyt-baaza, unşalgin 164 gabaşan, kolxoozuudal 271 yryklybyydetel ba bişe bişe avoklytytyyrne alban gazarnuud taublon.

Kylytyyrne albangazarnuud klyyb, ulaan bulan, unşalgin baişanuud ba bişe bişe adaklytyyrne organizaacanuudai toon eenegeer zizaarlanagyl un mynee xaa xaanaagyl—somon kolxoozuudaar şine şine klybyydy barigdaza baina. Ziseens, Bargazanal aimagal Myrgenei somonoi „Xubisial“ kolxoozdo 600 xynei huurital şine klyyb bariza dyrgexee baina. Myn ene meteer barigdaza baihan, kolxoozno klybyydy nelieed 38 olon.

Ede olon toonoi klybyydy, gelulaan bulanguud, unşalgin başaanguudta azalsad xadaa Ulyleetei sagaa kylytyyrneer uu xyrgexee, all byxil kylytyyrii xamta xyldelemeri jabuulxa baina.

Manai kolxooz deere, — xydee azaxuun staxaanovtanal respyyblikiin slioodto Tyxne nei aimaghaa delegaad bolzo jirehen nyxer Zangejev bişene, —400 xynei huurital ziseete hain klyyb bil. Ene klyybtee 7-10 xonood le kolxooznguud suglarza naadadag baina. Myn

kolxoozoinmal ceentr deero ulaan bulan togtoogdoso, tendee duunai ba myzekaalno kryzoog emxidzegedee, bygede zaluuşuud huralsaza baina.

Tarbagatain rajoonal Bolşoi-Kynalein selsoveedai socialis kylytyyriin baişan hainaar xyldelemeriine. Xoriin aimagal Ydliin somonoi Kiirovei neremzete kolxoozoi klyyb ba ulaan bulaniin xyldelemeriee jabuulxa exilhen deereheens, kolxooznguud ydeşe byri saxuu suglarza, gazeed-zurnaai unşadag ba kylytyyrne naadaar naadadag bolhon baina.

Eneentei xamta, ton muugaar xyldelemeriie gy, all ogto, xyldelemeriie bolşoonon, klyyb ulaan bulan, unşalgin baişanuud myn baha baixa.

Ziseens, Bişyryei aimagal Okino-Klytyevskiin MTS-ei dergede kylyt-baaza bil aad, ton muusa xyldelemeriie, kolxoozuudaigaa klybyydyte xyltelberil ygedegy.

reheens, Xarlanal somonoi Kiirovei neremzete kolxoozoi dergederi klyybte xeden zilhee xoşo negeşnaadan tabidagyl. Myn Zakaaminai aimagal ceentr deere baigaa, klyyb bolbol kolxoozuudal klybyydydi tologoloo zisee xaruulza baixa johotol aad, xarin ene klyyb aimagaijaa ceentr deereci arad zono kylytyyrne eriltii xangaza şadadagyl. Ende 1937-38 onuudal niurta nege-xojor daxin kinoo tabidgaxahaa bişe, ondo xyldelemeri xegdehen jyme balxagyl.

Jaruuniin aimagal Pogroomniin s/soveedai Vorosilovai neremzete kolxooz, M-Şiberei aimagal Şaraldain s/soveedai Kiirovei neremzete kolxoozud xadaa erxim hain klybyydytel aad, xarin tedens jixenxidee suurgatal baidag. Ede metiin faaktanuud gansa ede bişe, xarin olon baixa.

Manai kylytyyrne albangazarnuud urda, azalsan olonitiin xymyzyylyke gehen, tullai xyndete zorilgo tabidganxal.

Imehee, manai kylytyyrne albangazarnuud bolbol eehdiingee all byxil xyldelemeri şinedxen tabiza, azalsadai aguu jixe naidabarii xariulxa johotol. Leekce, doklaad, besede, şanga unşalga xere ba kryzooguudal xyldelemeriir yrgöer emxidxeşe şuxala.

STAALIN DAABARIII XYNDETEIGÖÖR GYISEDXEHEN GEROINUUD— PAPAANINTANDA DYLETE BAJAR!

ZURAG DEERE: Soveed Sojuuzai Geroinuud: (zyyn garhaa) „Xoito poolius“ uradxuul staanciin naçaalñig nyxer I. D. Papaanin, radiist nyx. E. T. Kreenkel, magnitoolog-astronoom nyx. J. K. Feodorov ba gidrobiolog nyx. P. P. Şirşoov.

XOITO POOLIUS TEEŞE NIIDELGE

Soveed Sojuuzai Geroi V.S. MOOLOKOV

1937 onoi maartiin 22. Ene yder martagdaşagyl. Bi bolbol ton xylytyytl ba bajartaigaar „SSSR N-171“ koraablaar aerodroomhoo niidee hem. Stollia deere xeden udaa, erjeldeed, eskadrillimnai xoito zyg bariza niidehen baina. Aarktiin zyrxen teşe, talinstvena (şinzegeegyl) poolius teşe niidee oxoxo xeregetel baigaa.

Manai planeedai xoito zaxa oxoxo zain namda jixe honir-xoltoi baigaa. Zyyn Aarktiin kesyy doşon daidil samolloodoor rudxahan, Laapteva, Zyyn-Sibiirsk ba Kaarskiin dalainuudal erjenydydi, xoito tallin golnuudal nuga godirolodnuudil hain medexe baigaab. Zyegeer, Franca-loosifai gazar teşe nahan soogoş niidee zyegeyl baigaab.

Ekspediciede xabaadagşad Moskvaahaa garza oxoxodoo, paarti, pravitelstvo, araduudal aguu jixe voozdy nyxer Staaln talende naidahan kariusalgata xyldelemeri medere olgohon baina. Ene xadaa hergege doriuun zangil, energetal ba tyxete xeregetel amzal-tatal dyrgexee zorilig bidenle olgohon baina.

Vodopjanov, Alekseejev, Golovin, Kozlov metiin lime poliarna plooduud xoito poolius teşe elygeegdehen baina. Tedener bolbol baruun Aarktikada niidexe tuxal medexe baigaa, ene xadaa, centraalna poliarna bassinii rajoondo bidentel dairaldahan, byxil bereseelnnyd ba xaaltanuudil dabaza garza jabadalli xangahan baina.

Sagal ularil udaan le esergyysee hen. Teed, bidener xadaa Aarktikada xyldelemerilexede xeregetel şarnuudil — sengi, hergege, olgomezotol jadalaa negexenş aldaagylbil.

Rydoolbf aral deere sagai ularil udaan le xylleegeebdi. Manan, sahan ba ştoormada zaxa xizaargyl xebertei hanaxaar boloo. Thişee xyllehen yder boloo le orxoodaa.

Bygedenei medeheer, egeel tyryyn Soveed Sojuuzal Geroi M. V. Vodopjanov poolius niidee hen. Bidener bolbol xoito pooliusai rajoondo jixe hain mylihen aerodroom bil geze raadlograama abza, xeşegyl bajarlaabdi.

Moolokov, Alekseejev, Mazyryk gegşedei koraablinuud poolius teşe niidene gehen togtoomzo main 25 da abtahan baina.

Byxil beledreinal dyryhen ba şadallin medeze aşazarxahan „SSSR N-171“ maşina Rydoolbf aral sahan aerodroom deerehee araxan le yrgedee niidehen baina. Tyryyn yllen deegyyr niidexe uşartal baigaa. Ene yyle yngereed

bidener Alekseejev ba Mazyryygi xylleebeedi. Alekseejev udalgyl niideneş haans, Mazyryygi xylleeşe jadaşobdi: Franca loosifai gazarhaa xoito poolius xyreed, tendeehe heerge jirexeer xaraalan goluuçimnai motoornuudnal tesxeexegylgeer zabdaa.

Sagai ularil ziirteel hain baigaa. Maşinaa 1700 meetr deegyyr aad, ças soo 170-180 kilometr xurdaar jabuulxa jabataraa, egeel hyylei xojor ças soo Alekseejeval guiltaar aaltahan bainabdi.

Ene zilde dirizaabliin katastrofodo oxoxo yjede, saghaa urid naha barahan, zaluu talaantta ştyyman Alloşa Ritslaand, jabara ryryşe jixe maaster aral jabahan baina.

Main 26-nai yder ygleenel 6 çaasta „SSSR N-171“ samollood poolius deere xyree.

Xeden olon şinzelegşedel xyretil oroldolon, gazaral „gol“ egeel ene baina.

Bi xadaa eerlingee inag ere oron—delxel deere egeel tyryyn xoito pooliusi ezemdehen, oron tuxalgaa omogoor hanaab.

Poolius deere nege erjeldeed Papaaninai laager teşe maşinaa zalaa hem. Xedexen sag bolood buugaab. Nyxedeereşe jixe bajartal, xylytyyrneer le ulzaa beleibdi.

Ijyynitiin 6-nai yder, papaanintanil ba tedenei zeriil poolius abaşaahan loodçiguud ybelzeşedeteşe xaluunaar amaraa xeşeze, urda zyg bari-za niidehen baina.

— Xyndete nyxedyd, ulzataraa bajartai. Staaln daabarii dyrygelgedee amzalta tullaxitnai xysenebdi.

Udaşgyi Rydoolbf aralaimnai aerodroom bidenereşe bahal dulaanaar ugtaa. Xeden olon berxeşelnnyd baigaşhaa, gedergeşe jirexe zamnai xyndel baigaa daa. Ilangajaa Rydoolbf aralhaa niidexemnal byril xynde şingi baigaa. Vagaş aral deegyyr manan soo garaabdi. Yngexedeşe, Amdeerma deereş buuxamnal berxetel baigaa.

Şiryyn xatuu stixiltei temesere temeselde bide ilagşad bolzo garaabdi. Tyrel Moskvaagaa busaza jirexens bajar-laxaar le baigaa, ende bidenil inag nyxer Staaln, paarti ba pravitelstviin xyltelberilegşed ugtaa.

Xoito poolius teşe niidehen, agaaral eskadrilliiin niidolge soveed loodçiguudil ynete dyreşeler bajazuulaa. Ene niidolge xadaa, martagdaşagyl plooduud Çkaalov, Baldykov, Belliaikov, Groomov, Juumaşev ba Daniliniin beledxee.

1938 onoi maartiin 17-do I.D. Papaanin, P. P. Şirşoov, E. T. Kreenkelii ba Je. K. Feodorovii Leeningradai inokzal deere ugtaxadaa, erel-xeg poliarniguudil xaluunaar amaraşalaa hem. Egeel ene yjede bidenen bolbol gaixamsag soveed xynydyel tyles omogoroxo sedil tyrehen bainabdi. Bide edeeni xoito poolius abaşaa hemdi. Xerbee xeregetel boloo haans, xerbee paarti, pravitelstvo, nyxer Staalnii şine daabari ygeş xadan, soveed loodçiguud xynydydi xanaaş haans, delxel bymberşege aliş zyryrte haans abaşaza şadaxa baina.

Şiryyn xatuu stixiltei temesere temeselde bide ilagşad bolzo garaabdi. Tyrel Moskvaagaa busaza jirexens bajar-laxaar le baigaa, ende bidenil inag nyxer Staaln, paarti ba pravitelstviin xyltelberilegşed ugtaa.

Xoito poolius teşe niidehen, agaaral eskadrilliiin niidolge soveed loodçiguudil ynete dyreşeler bajazuulaa. Ene niidolge xadaa, martagdaşagyl plooduud Çkaalov, Baldykov, Belliaikov, Groomov, Juumaşev ba Daniliniin beledxee.

1938 onoi maartiin 17-do I.D. Papaanin, P. P. Şirşoov, E. T. Kreenkelii ba Je. K. Feodorovii Leeningradai inokzal deere ugtaxadaa, erel-xeg poliarniguudil xaluunaar amaraşalaa hem. Egeel ene yjede bidenen bolbol gaixamsag soveed xynydyel tyles omogoroxo sedil tyrehen bainabdi. Bide edeeni xoito poolius abaşaa hemdi. Xerbee xeregetel boloo haans, xerbee paarti, pravitelstvo, nyxer Staalnii şine daabari ygeş xadan, soveed loodçiguud xynydydi xanaaş haans, delxel bymberşege aliş zyryrte haans abaşaza şadaxa baina.

Şiryyn xatuu stixiltei temesere temeselde bide ilagşad bolzo garaabdi. Tyrel Moskvaagaa busaza jirexens bajar-laxaar le baigaa, ende bidenil inag nyxer Staaln, paarti ba pravitelstviin xyltelberilegşed ugtaa.

Xoito poolius teşe niidehen, agaaral eskadrilliiin niidolge soveed loodçiguudil ynete dyreşeler bajazuulaa. Ene niidolge xadaa, martagdaşagyl plooduud Çkaalov, Baldykov, Belliaikov, Groomov, Juumaşev ba Daniliniin beledxee.

1938 onoi maartiin 17-do I.D. Papaanin, P. P. Şirşoov, E. T. Kreenkelii ba Je. K. Feodorovii Leeningradai inokzal deere ugtaxadaa, erel-xeg poliarniguudil xaluunaar amaraşalaa hem. Egeel ene yjede bidenen bolbol gaixamsag soveed xynydyel tyles omogoroxo sedil tyrehen bainabdi. Bide edeeni xoito poolius abaşaa hemdi. Xerbee xeregetel boloo haans, xerbee paarti, pravitelstvo, nyxer Staalnii şine daabari ygeş xadan, soveed loodçiguud xynydydi xanaaş haans, delxel bymberşege aliş zyryrte haans abaşaza şadaxa baina.

Şiryyn xatuu stixiltei temesere temeselde bide ilagşad bolzo garaabdi. Tyrel Moskvaagaa busaza jirexens bajar-laxaar le baigaa, ende bidenil inag nyxer Staaln, paarti ba pravitelstviin xyltelberilegşed ugtaa.

Xoito poolius teşe niidehen, agaaral eskadrilliiin niidolge soveed loodçiguudil ynete dyreşeler bajazuulaa. Ene niidolge xadaa, martagdaşagyl plooduud Çkaalov, Baldykov, Belliaikov, Groomov, Juumaşev ba Daniliniin beledxee.

1938 onoi maartiin 17-do I.D. Papaanin, P. P. Şirşoov, E. T. Kreenkelii ba Je. K. Feodorovii Leeningradai inokzal deere ugtaxadaa, erel-xeg poliarniguudil xaluunaar amaraşalaa hem. Egeel ene yjede bidenen bolbol gaixamsag soveed xynydyel tyles omogoroxo sedil tyrehen bainabdi. Bide edeeni xoito poolius abaşaa hemdi. Xerbee xeregetel boloo haans, xerbee paarti, pravitelstvo, nyxer Staalnii şine daabari ygeş xadan, soveed loodçiguud xynydydi xanaaş haans, delxel bymberşege aliş zyryrte haans abaşaza şadaxa baina.

Şiryyn xatuu stixiltei temesere temeselde bide ilagşad bolzo garaabdi. Tyrel Moskvaagaa busaza jirexens bajar-laxaar le baigaa, ende bidenil inag nyxer Staaln, paarti ba pravitelstviin xyltelberilegşed ugtaa.

Xoito poolius teşe niidehen, agaaral eskadrilliiin niidolge soveed loodçiguudil ynete dyreşeler bajazuulaa. Ene niidolge xadaa, martagdaşagyl plooduud Çkaalov, Baldykov, Belliaikov, Groomov, Juumaşev ba Daniliniin beledxee.

1938 onoi maartiin 17-do I.D. Papaanin, P. P. Şirşoov, E. T. Kreenkelii ba Je. K. Feodorovii Leeningradai inokzal deere ugtaxadaa, erel-xeg poliarniguudil xaluunaar amaraşalaa hem. Egeel ene yjede bidenen bolbol gaixamsag soveed xynydyel tyles omogoroxo sedil tyrehen bainabdi. Bide edeeni xoito poolius abaşaa hemdi. Xerbee xeregetel boloo haans, xerbee paarti, pravitelstvo, nyxer Staalnii şine daabari ygeş xadan, soveed loodçiguud xynydydi xanaaş haans, delxel bymberşege aliş zyryrte haans abaşaza şadaxa baina.

Şiryyn xatuu stixiltei temesere temeselde bide ilagşad bolzo garaabdi. Tyrel Moskvaagaa busaza jirexens bajar-laxaar le baigaa, ende bidenil inag nyxer Staaln, paarti ba pravitelstviin xyltelberilegşed ugtaa.

Xoito poolius teşe niidehen, agaaral eskadrilliiin niidolge soveed loodçiguudil ynete dyreşeler bajazuulaa. Ene niidolge xadaa, martagdaşagyl plooduud Çkaalov, Baldykov, Belliaikov, Groomov, Juumaşev ba Daniliniin beledxee.

1938 onoi maartiin 17-do I.D. Papaanin, P. P. Şirşoov, E. T. Kreenkelii ba Je. K. Feodorovii Leeningradai inokzal deere ugtaxadaa, erel-xeg poliarniguudil xaluunaar amaraşalaa hem. Egeel ene yjede bidenen bolbol gaixamsag soveed xynydyel tyles omogoroxo sedil tyrehen bainabdi. Bide edeeni xoito poolius abaşaa hemdi. Xerbee xeregetel boloo haans, xerbee paarti, pravitelstvo, nyxer Staalnii şine daabari ygeş xadan, soveed loodçiguud xynydydi xanaaş haans, delxel bymberşege aliş zyryrte haans abaşaza şadaxa baina.

Şiryyn xatuu stixiltei temesere temeselde bide ilagşad bolzo garaabdi. Tyrel Moskvaagaa busaza jirexens bajar-laxaar le baigaa, ende bidenil inag nyxer Staaln, paarti ba pravitelstviin xyltelberilegşed ugtaa.

Xoito poolius teşe niidehen, agaaral eskadrilliiin niidolge soveed loodçiguudil ynete dyreşeler bajazuulaa. Ene niidolge xadaa, martagdaşagyl plooduud Çkaalov, Baldykov, Belliaikov, Groomov, Juumaşev ba Daniliniin beledxee.

1938 onoi maartiin 17-do I.D. Papaanin, P. P. Şirşoov, E. T. Kreenkelii ba Je. K. Feodorovii Leeningradai inokzal deere ugtaxadaa, erel-xeg poliarniguudil xaluunaar amaraşalaa hem. Egeel ene yjede bidenen bolbol gaixamsag soveed xynydyel tyles omogoroxo sedil tyrehen bainabdi. Bide edeeni xoito poolius abaşaa hemdi. Xerbee xeregetel boloo haans, xerbee paarti, pravitelstvo, nyxer Staalnii şine daabari ygeş xadan, soveed loodçiguud xynydydi xanaaş haans, delxel bymberşege aliş zyryrte haans abaşaza şadaxa baina.

Şiryyn xatuu stixiltei temesere temeselde bide ilagşad bolzo garaabdi. Tyrel Moskvaagaa busaza jirexens bajar-laxaar le baigaa, ende bidenil inag nyxer Staaln, paarti ba pravitelstviin xyltelberilegşed ugtaa.

Xoito poolius teşe niidehen, agaaral eskadrilliiin niidolge soveed loodçiguudil ynete dyreşeler bajazuulaa. Ene niidolge xadaa, martagdaşagyl plooduud Çkaalov, Baldykov, Belliaikov, Groomov, Juumaşev ba Daniliniin beledxee.

1938 onoi maartiin 17-do I.D. Papaanin, P. P. Şirşoov, E. T. Kreenkelii ba Je. K. Feodorovii Leeningradai inokzal deere ugtaxadaa, erel-xeg poliarniguudil xaluunaar amaraşalaa hem. Egeel ene yjede bidenen bolbol gaixamsag soveed xynydyel tyles omogoroxo sedil tyrehen bainabdi. Bide edeeni xoito poolius abaşaa hemdi. Xerbee xeregetel boloo haans, xerbee paarti, pravitelstvo, nyxer Staalnii şine daabari ygeş xadan, soveed loodçiguud xynydydi xanaaş haans, delxel bymberşege aliş zyryrte haans abaşaza şadaxa baina.

Şiryyn xatuu stixiltei temesere temeselde bide ilagşad bolzo garaabdi. Tyrel Moskvaagaa busaza jirexens bajar-laxaar le baigaa, ende bidenil inag nyxer Staaln, paarti ba pravitelstviin xyltelberilegşed ugtaa.

Xoito poolius teşe niidehen, agaaral eskadrilliiin niidolge soveed loodçiguudil ynete dyreşeler bajazuulaa. Ene niidolge xadaa, martagdaşagyl plooduud Çkaalov, Baldykov, Belliaikov, Groomov, Juumaşev ba Daniliniin beledxee.

1938 onoi maartiin 17-do I.D. Papaanin, P. P. Şirşoov, E. T. Kreenkelii ba Je. K. Feodorovii Leeningradai inokzal deere ugtaxadaa, erel-xeg poliarniguudil xaluunaar amaraşalaa hem. Egeel ene yjede bidenen bolbol gaixamsag soveed xynydyel tyles omogoroxo sedil tyrehen bainabdi. Bide edeeni xoito poolius abaşaa hemdi. Xerbee xeregetel boloo haans, xerbee paarti, pravitelstvo, nyxer Staalnii şine daabari ygeş xadan, soveed loodçiguud xynydydi xanaaş haans, delxel bymberşege aliş zyryrte haans abaşaza şadaxa baina.

Şiryyn xatuu stixiltei temesere temeselde bide ilagşad bolzo garaabdi. Tyrel Moskvaagaa busaza jirexens bajar-laxaar le baigaa, ende bidenil inag nyxer Staaln, paarti ba pravitelstviin xyltelberilegşed ugtaa.

Xoito poolius teşe niidehen, agaaral eskadrilliiin niidolge soveed loodçiguudil ynete dyreşeler bajazuulaa. Ene niidolge xadaa, martagdaşagyl plooduud Çkaalov, Baldykov, Belliaikov, Groomov, Juumaşev ba Daniliniin beledxee.

1938 onoi maartiin 17-do I.D. Papaanin, P. P. Şirşoov, E. T. Kreenkelii ba Je. K. Feodorovii Leeningradai inokzal deere ugtaxadaa, erel-xeg poliarniguudil xaluunaar amaraşalaa hem. Egeel ene yjede bidenen bolbol gaixamsag soveed xynydyel tyles omogoroxo sedil tyrehen bainabdi. Bide edeeni xoito poolius abaşaa hemdi. Xerbee xeregetel boloo haans, xerbee paarti, pravitelstvo, nyxer Staalnii şine daabari ygeş xadan, soveed loodçiguud xynydydi xanaaş haans, delxel bymberşege aliş zyryrte haans abaşaza şadaxa baina.

Şiryyn xatuu stixiltei temesere temeselde bide ilagşad bolzo garaabdi. Tyrel Moskvaagaa busaza jirexens bajar-laxaar le baigaa, ende bidenil inag nyxer Staaln, paarti ba pravitelstviin xyltelberilegşed ugtaa.

Xoito poolius teşe niidehen, agaaral eskadrilliiin niidolge soveed loodçiguudil ynete dyreşeler bajazuulaa. Ene niidolge xadaa, martagdaşagyl plooduud Çkaalov, Baldykov, Belliaikov, Groomov, Juumaşev ba Daniliniin beledxee.

1938 onoi maartiin 17-do I.D. Papaanin, P. P. Şirşoov, E. T. Kreenkelii ba Je. K. Feodorovii Leeningradai inokzal deere ugtaxadaa, erel-xeg poliarniguudil xaluunaar amaraşalaa hem. Egeel ene yjede bidenen bolbol gaixamsag soveed xynydyel tyles omogoroxo sedil tyrehen bainabdi. Bide edeeni xoito poolius abaşaa hemdi. Xerbee xeregetel boloo haans, xerbee paarti, pravitelstvo, nyxer Staalnii şine daabari ygeş xadan, soveed loodçiguud xynydydi xanaaş haans, delxel bymberşege aliş zyryrte haans abaşaza şadaxa baina.

Şiryyn xatuu stixiltei temesere temeselde bide ilagşad bolzo garaabdi. Tyrel Moskvaagaa busaza jirexens bajar-laxaar le baigaa, ende bidenil inag nyxer Staaln, paarti ba pravitelstviin xyltelberilegşed ugtaa.

Xoito poolius teşe niidehen, agaaral eskadrilliiin niidolge soveed loodçiguudil ynete dyreşeler bajazuulaa. Ene niidolge xadaa, martagdaşagyl plooduud Çkaalov, Baldykov, Belliaikov, Groomov, Juumaşev ba Daniliniin beledxee.

1938 onoi maartiin 17-do I.D. Papaanin, P. P. Şirşoov, E. T. Kreenkelii ba Je. K. Feodorovii Leeningradai inokzal deere ugtaxadaa, erel-xeg poliarniguudil xaluunaar amaraşalaa hem. Egeel ene yjede bidenen bolbol gaixamsag soveed xynydyel tyles omogoroxo sedil tyrehen bainabdi. Bide edeeni xoito poolius abaşaa hemdi. Xerbee xeregetel boloo haans, xerbee paarti, pravitelstvo, nyxer Staalnii şine daabari ygeş xadan, soveed loodçiguud xynydydi xanaaş haans, delxel bymberşege aliş zyryrte haans abaşaza şadaxa baina.

Şiryyn xatuu stixiltei temesere temeselde bide ilagşad bolzo garaabdi. Tyrel Moskvaagaa busaza jirexens bajar-laxaar le baigaa, ende bidenil inag nyxer Staaln, paarti ba pravitelstviin xyltelberilegşed ugtaa.

SSSR-ei Verxoovno Soveedai Preziidiyme ykaaz

„Xoito poolius“ uradxuul staanciin personaalii şagnaxa tuxai

Pravitelstvenno daabarii dyrgexee xeregete gerolizm gargahana tyles Leeninei oordenor şagnaxa, Soveed Sojuuzal Geroinuudal nere zerge olgoxo:

Ernst Feodoroviç Kreenkelde — „Xoito poolius“ uradxuul staanciin radiist.

Peetr Petrooviç Şirşoov — „Xoito poolius“ uradxuul staanciin nauçna xyldelemerilegşe. Jevgeeni Konstantinoviç

Feodorovto — „Xoito poolius“ staanciin nauçna xyltelberilegşe.

2. „Xoito poolius“ staanciin naçaalñig—Soveed Sojuuzal Geroi nyxer Ivaan Dmitrijev-jiç Papaaninii Leeninei oordenor xojordoxloo şagnaxa.

3. Nyxed I.D. Papaanin, E. T. Kreenkel, P.P. Şirşoov ba J.K. Feodorovto 30-30 mingan tyxerigei myngen şagnal ygeşe.

SSSR-ei Verxoovno Soveedai Preziidiyme tyryylegşe M. Kaliinin.

SSSR-ei Verxoovno Soveedai Preziidiyme sekretarş A. Goorkin.

Moskva, Kreemis. 1938 onoi maartiin 22.

Tarilgiingaa plan batalba

Zakaaminai aimagal Xuzaral somonoi kolxoozuud bolbol 1938 onoi xabarar tarilgi erxim beledxetelgeer ugtxanş. Tarilgaga xereglegdeşe yrebe, maşina zebşegyyd g. m. hain şarntalgaar beledxehen baina. Mynee tus somonoi kolxoo-

zuud bolbol tarilgiingaa plaani zoxloozo, tarilgaa 12 yderel bolzortu dy

Partijna azabaidalii yrgöör ba hainaar tolilon bişexe

Manai orondo olonitiin po-itits edibxiin uгаа jixe deeselel, paartijna şine kaadr-nuudii debzuyige, paartida şine geşyidii abalga ba eneentel xolbootol, edeino-xymyyzyy-liglin ba olonitiin organiza-cioonnopartijna azaljabuulgin nelleeđ jixe zorilgonud, BK(b) P-in CK-ai janvaariin pleen-nymeer zaagdahan alduunuudii zahaxatalaar, partijna organi-zaacanuudai mynee jabuulza baihan jixeydelmeri—edebyge de bolbol soveed xeblelel xuudahan deere partijna aza bai-dalii ksyed hainaar tolilon bi-şexii erine.

Komunistnuudii paartihaa gargaxadaa xehen alduunud ba gargagdagsadai apellaacada formaalna-blyokraadaar xan-dadag xandalgatai daşaramdu-ulan, paartiin Centraalna Kom-iteedai janvaariin pleeny-meer elryylegdehen, partijna xydelmeriin jixeseg dutuunuud bolbol myn baha xeblel gazeed-nydşii xadaa, olonşog partijna organizaacanuudai xehen bo-loşogyl buzagal jabadalii dai-rangyl garhan, bag ymdenhe daisanai jabuulza baigaa xoro-to xydelmerii xaraagyl baihan deereheens, бага бişeer gar-gagdahan baina. Ton olon ga-zarnuudaar gazeeduud bolbol paartihaa buruugaar garguu-lagsadai signaalda ton ha-naa amaraar xandadag, ga-dana, zarim gazeeduud bolbol eehediingee xuudahanuudii ynen sexe xynyydii xardaxa jabadaldai ygezexideg baigaa.

Paartiin Centraalna Kom-iteedai janvaariin pleeny-meer bolbol partijna organizaac-anuudai urda ton şuxala zoril-gonuudii tabihai baina. Centraalna gazeeduudhaa exileed, zavoduudaxida xyrteree, parti-jna xeblelel yrgeneş jamar baixab gexede, BK(b) P-in CK-ai pleenymel togtoolii xazagalragyigeer gyisedexiilin xoinohoo azaglazaa baixa johotoi. Egeel tryryn, olonşog gazeeduud bolbol eehediingee alduunuudii zahaxa, xardag-dahan xynyydee reabli-tiilrovalxa johotoi baigaa. Xeb-lel xadaa, apellaacii yzelgin jabasiin xoinohoo, partijna or-ganizaacanuudai, eehediingee xydelmerii jamaaraş şined-xen tabiza baihanai xoinohoo, partijna xytelberilegşed bolbol komunistnuudai individuaal-naar, diferenciroveneer xan-daxa xandalgii bodoto xereg deereş xer zergeer bejelyyl-ze baihanai xoinohoo azagla-za baixa johotoi baigaa. Gazeed-uuud bolbol xardagsadii, karş-jeriştunuudii buzaraar temdegle-xe johotoi. Ton olon gazeed-uuud bolbol eehediingee ede sexe ujalganuudii myneşen deere geşyidexenygi gexe gy, ali dutuu gyisedxene.

Paartiin Centraalna Kom-iteed bolbol „Zvezdaa (Beloryy-siin kompaartiin CK-ai organ-), „Soveetskaja Beloryssi“, „Uraalsk Rabooç“ g.m. gazeed-uuudai, asuudalnuud bolbol sisteemne bişeer ba dutuutal-gaar tolilogdohon, ene xadaa ilangajaa, BK(b) P-in CK-ai janvaariin pleenymel togtoo-mzii gyisedxene talaar, partijna organizaacanuudai xydelmerii xangaltagyigeer tolilon bişedeg uşar deerehee xaragdana geze temdeglehen baina. Pleenymel togtoolii tolilohonoi hyyleer, janvaar-fevraaliin torşo soo, dursagdahan gazeeduud bolbol centraalna gazeeduudhaa tyryy bişegydyi buulgan reb-lexe ba xaa jaa xedexen za-meedkanuudii xeblexe zergeer xizaarlahan baixa jym.

Paartiin Centraalna kom-iteed bolbol bişexii olon tooto gazeeduudai partijna azabai-dalii muusa tolilon bişehiine temdeglebe. Ime, jabas taaraxagyl uşar baidalii esoxlexe xeregtele baina. BK(b) P-in CK bolbol respuyblikii, xizaa-rai ba ooblastiilin gazeeduudai „partijna aza baidal“ - gehen sag yrgelziin otdeeli biş bol-goxo geze togtobo. Gexiin xamta, nackom paartiin CK, xizkoomuud ba obkoomuud bolbol ooblastiin, rajoonal ba doo-do şatiin partijna aktivii, parti-jna aza baidal tuxal asuu dalnuudaar statşjanuudai, za-meedkanuudai aavtornuud bol-zo, sag yrgelze bişexe, gazeed-uuudai xabaadalsaxa jabadali-n xangaxa johotoi.

Centraalna Komiteedai tog-tool bolbol partijna organi-zaacanuudai byxii xytelberilegşedte, manai gazeeduudai byxii redaaktornuudai ugaa jil-

xe ujalganuudii daalgana. Ga-zeedalni xuudahan deerehee, partijna temaatikii ygel bol-şohon gazeeduudai redaaktorn-uuud bolbol, ilangajaa hainaar bodoso yzexe johotoi. Partijna aza baidalii tolilon bişexe jabadaldai xamaagyigeer xanda-dag redaaktorii, gazeedai bols-şevliig xytelberilegşee geze too-loxon berxetel baina.

Byxii gazeeduudai baigaa, partijna aza baidalii tolilon bişexe talaar dutuunuud bolbol jym deerehee baina ge-xede—ene xadaa, partijna tee-manuudai xyngeşer, şabloon-noor xandahan deereheens bai-na. Zameedkanuudai bişegde-deg xebe ba uxdada şabloon baihan deerehee baina. Kriti-keke xyngeşer ba şabloon uşar-nuud baihan deerehee baina. Gazeed bolbol alibaa xydelme-riilegşii kritikikexe zuuraa, parti-jna organizaacii aza baidal-dalii alibaa dutagdalnuudii kritikikexe zuuraa, jymel ty-lee ba jaaxadaaş kritikikexe baihanaligaa otçoodii bejedee ygedeggyi uşar yşeen bişe bai-xa jym. Bolsşevliigai bodoto kritikiiin ygel baixadans gy, ali moxoo baixadans, kritikike bolbol lime gazeeduudai, miin le xaşxaraladaa tatahan zameed-kanuudaar helgedeg baina. Myn baha, egeel nygeşed tee-şee uşar baixa jym, ziseelxede, gazeed bolbol organizaacii mag-taad, jyygiinş medegegyi aad, partijna xytelberilegşedte dem-i komplimentii olğozorkidog baina.

Şabloon ba xyngeşer xandal-ga bolbol—partijna aza baidalii medexegyin rezylştaad, zarim negen „erlin“ ba „tuxal“ korespondeentnuudai zygehe, partijna teemanuudai kritikiiis bişeer, gynzegii bişeer xanda-dag, partijna aza baidalii egeel şuxala asuudalii tymer zamai vagoonal sonxiin saana-haa tolilon bişexii oroldodog baihanai rezylştaad myn bol-no. Zarim negen korespon-deent xadaa, partijna orga-nizaaciiin azahuuza baigaa bai-dalii xaixaramzatalaar ba gynzegiiigeer medexiin orondo, xarin xyngeşer, xaşxargaan ta-tahan viivodtei statşjaaxanii bişeze gardag. Partijna asuudalnuudii lime meetodtei-geer tolilon bişedeg uşaral ugaa jixe politiis xorotoi baihli xeledexii jaaxab.

Byxiişee şaxuu gazeeduudai dutuunuud jy baina gexede—aktivii, partijna aza baidalii tolilon bişexe jabadaldai mu-sa xabaaduulhan uşar. Zisee bolgozo, tomoxon gegşiin azay-ledberilin rajoonal gazeed, „SocialistişesckDonbaas“ geze gazeedii relejii. Şaaxtuudai, azayledberilin oronuud deeg-yyr partijna olonitiin xydel-meriin probleemii sag yrgel-ze tolilon bişexe, partijna şine kaadrnuudai xydelmerii, propagaanda, agitaaciiin dyrşelnydyi tolilon bişexe baixa, partijna aktivii xyşeer ede byxii asuudalnuudii tolilon bişexe baixa gazeedii, ene-hee bişe tee, xaanahaa biderze oloxobdaa. Ene gazeed deere-hee hanaxa boloo haa, Donbaas-da, partijna aza baidal xeden nedeelş soo untaşdag baiba geşe xaa, jyyb gexede, gazeed xadaa ene asuudal tuşaa xeden nedeelş soo myn jyyaş bişedeg-gyi baina.

Donbaasiinxi mete tomo parti-jna organizaaciiin aza bai-dalii, Voroişilovgraadsk, Ar-teemovsk, Kramatoorskiinxi mete organizaacanuudai aza baidalii olonixidons, gazeeduud-ai ştaadna korespondeentnuud tolilon bişedeg baina. Voroişil-ovgraadhaa ştaadna korespon-deent Zernoova gegşe bişedeg, Arteemovskhaa—Maalşev gexe meteer bişedeg baina. Donbaas-ai alişji partorganizaacadanş, partijna asuudal tuşaa bişeze şadaxa şerşjoozno aavtornuud oldoxons hezeggyi. Gansaxan le, „Socialistişesck Donbaasai“ redaakca xadaa, partijna akti-ivii gazeedta xabaaduulza şadanagyl, tedenerel azallaza şadanagyl, tedenerel toony-gyl.

Ton olon gazeeduud bolbol partijna xydelmeriin aktuaalna, kursa probleemanuudai to-rodoggyi ba anaalzalansgyil-geer, partijna organizaac-anuudai xydelmeriile haizaruul-xadans tuhalansgyigeer, parti-jna aza baidalii zarim şuxala yzgedelnydyi miin le regist-raacalza orxidog baina. Zisee bolgon abxada, gazeeduud xa-daa partijna şine kaadrnuud tuşaa jamar zameetkanuudii bişeneş gexede, partijna şine xytelberilegşedii xydelmerii, tedenerel asuudal, tedenerel zam deere toxiooldohon berx-şeelnydyi tolilon xaruulhan zameetkanuudii bişexegyl, xar-in gansaxan le, tedenerel debzuyilegi registraacalhan zameetkanuudii bişedeg. Gazeed-uuud bolbol şine xydelme-riilegşedte bodoto tuhalamaa zyzyiye tuşaa bagaar bişene. Partijna xydelmeriin dyrşel-nydyi andaldaxa jabadal, johotoi jymne şingizabol ygel bai dag, jixeseg organizaacoonno-partijna probleemanuud bişedeg de eggyi. Ygel haa, partijna pro-pagaandiin asuudalnuudii abza xejeji. Gazeeduud bolbol pro-pagandiştunuudai azaljabuulgii kritikiiis johoor tolilon bişexiin orondo, propagandiştakaadrnuud-ai tuhalxiin orondo, tus tusa-gaar kryzoogyidei xydelme-rii miin le registraacalza orridog baina. Ideologiis xatuuza-lai, partijna kaadrnuudii teo-retiis johoor hurgaxiin jixeseg asuudalnuud bolbol huralsagşadai „xabaadalsalga“ tuxal arifmetikiin toogoor helgedegşedeg baina. Teed, jamarşji organizaacada haa, propagaan-diin kursa şuxala asuudalnuud bil bolzo, urgaza baidag.

Partijna organizaacanuudai garta—gazeed xadaa jixeseg zebşegenş, byxii xydelmeri-deş jixexen tuhalagşa myn bolno. Eneentii ollogodoggyi, partijna aza baidalii „gazeed-uuudai jamaaraş tolilon bişeg-deze baihanaxa xamaagyigeer, bespeşgeer xandadag partijna xytelberilegşiin kry-gozoorilns tonsji bagaşag bai-na. Partijna xytelberilegşee byxeni ujalgans xadaa—parti-jna azabaidalii todorxoi ba xysedeer tolilon bişexe xereg-te gazeeduudai tuhalxa, orga-nizaacaa soogoo samokritikii yrgeneşer delgeryyxiin tulada, byxii oronolmal urda, byxii partijna organizaacanuudai urda baihan politiiş zoril-gonuudai xemzeede xyrter, by-xii partijna aza baidalii yrgexiin tulada gazeeduudii xereglexe johotoi. (TASS).

(„Praadviin“ tyryy bişeg. Telegraafaar abtaba).

ULAAAN AARMI BA ARAD

1. STAALIN. „Ulaan Aarmiin gurban onso ilгаа tuxal“, B. Abidiin orşuulga, orşuulgin redaaktor R. Bimbaajev.

Xydelmerişen - Tariaaşanai Ulaan Aarmiin ba uhan - seregei Ulaan Floodot xorinzeile oi-goor daşaramduulan, Buriaad-Mongol gyrenei xeblel bolbol „Ulaan Aarmiin gurban onso ilгаа tuxal“ Ulaan Aarmiin arbadaxi şilei oido zoriuulhan, Moskvaagat soveedai bajaral pleen-nyem deere (1928 onoi fevraalişda) nyxer Staa-liinai xehehen ygii orşuulza gargaba.

Ene kniige bolbol Ulaan Aarmi ba so-veed arad xojorol xooronoxi barisaa xolbooji ulamaar byxexyylxe jabadaldai, manai şin zorig to Ulaan Aarmiin diildeşegyl xise ba şadalai istooçniig olonitide haisa oilguulza ygeşe jabadaldai axtabar jixe tuhatai, segneşegyl do-kymeeent myn.

Xeneş medeheer, kapitaliis aarmnuud ba Ulaan Aarmi xojor, xooronduo ugaa jixe ilгаа-tai baina. Kapitaalaa aarmnuud bolbol byrziit-nerel zasagii, bajişuulai intereesii xamagaalxa, xydelmerişen ba azalşanii daraxa dolloxo, şo-viriizim gargaxa, ysegyi araduudta bulimtaral-ga xexe, busa ulasuudta, busa araduudta xarşa yzeler xandaxa, revolyucioonno xydeleentii, demokratiil ba erxe şylşeegei xoinohoo bodohon azalşan aradii alaxa xiudaxa jabadaldai zo-riiulagdahan baina. Xuuşanai xaanta Rossiin aarmiişii xadaa myn time zorilgotoi baigaa.

Negentaa tiime baixadans, kapitaliis or-nuudta (myn urdiin xaanta Rossiidoss) arad ba aarmi xojoroi xoorondo jamarbaa barisaa xol-boo geşe baidaggyi, bai vaş argans ygel. Tiin aradai demzelgegyi, aradtaa duraluudag, hai-şagdadaggyi gexe gy, ali bexi naidamtal tiil ygel bolhon xoinoo, kapitaliis aarmnuud, zebş-geer xediş hain haa, jamarşji haans daında ilaza garxa geşeşen jixe berxşeeltei,—butaso-xiulşadag baina.

Tiixedens manai Ulaan Aarmi geşe tonsji onduo, kapitaliis aarmnuudhaa yde-heereş ilgaatai. Ulaan Aarmiin onso ilqaanuud ba tereeni xise şadalai istooçniig tuxal nyxer Staalinaii xeheşens xadaa:

„Manai Ulaan Aarmi bolbol... Xy-delmerişen ba tariaaşanai zasagii ba-talxa zebşeg, proletariaadai diktatuu-rii batalxa zebşeg, pomeşşiguid ba kapitaliştanarai dartaalahaa xydel-merişen ba tariaaşadii şylşooş zebşeg myn baihan, tere onso ilgaatai...“

„Xoito poolius“ uradxuul stancii emxidxelge ba beledxelgede xabaadagsadii şagnalga

SSR Sojuuzai Verxoovno So-veedai Prezidiym bolbol „Xoito poolius“ uradxuul stancii emxidxelge ba beledxelgeiin talaar erxim hain xydelmeriin tyles 16 xynyydii Azalai Ulaan Tugai oorden ba Xyndiin Tem-degel oordenudaar şagnahan baina. Edeeni dunda: niitiin xooloi inzeneernyydei instity dei direktor M. F. Beliakov, „Kaqçyyk“ zavoodai № 2 ee-

xilin xydelmerilegşe, Mostoor-giin masterskolji (mexovai de-gel ojodog masterskolji) daagşa P. A. Kyşinski, nauuçna aparatu-ruanuudii beledxelgi emxid-xegşe B. P. Korool, uhan-seregei akadeemiin xydelmerilegşe S. D. Zongolooviç, Rydoolş aralal radiişt S. A. Kyyksin, „Jermaag“ deerexi ekspediciin vıraç A. S. Çeçyilin ba busad.

Pooliusii ezemdegşedte xaluun bajar!

Soveed aradai zyrxelig xy-byyd—nyxed Papaanin, Kreen-kels, Şirşoov ba Feodorovto xaluun bajar! Xysete socialiis gyrenei tug doru taanar bolbol xoito pooliusii ezemdehen, mynee xyrter, taagdaa medeg-deegyl baihan, Xoito Mylihetee okeaanai tala daldanuudii şin-zeleze medehen baina.

Myllhen ba ştoormii dabaza, „Xoito poolius“ uradxuul staa-nacada xyreheş, „Taimir“, „Myyrman“, „Myyrmanec“ ba „Jermaag“ moriaaguudta aldar ba soloi!

Bidener bolbol Soveed So-juuzai Geroinuudai bylii olon bolğohonoi tuxal, Soveed Soju-uzai Geroi I. D. Papaaninii Leeninei oordenoor daxin şa-gnahanai tuxal jixe bajartalaar duulabadi. Lenin—Staalinaii aldarta paartiaar xytelberileg-dehen, Soveed arad ilme xy-nydyi xymyyşyyleze şadaxa baina.

Kyndete nyxedl Gaixamşag Ere oronoi tu-hada, aguu jixe Staalinaii aldar solodo xydelmeriilen saşanxi xydelmeridee ba temeseldeee amzaitanuudii tulaxilnal xy-senebdi.

Soveed Sojuuzai Geroinuud M. Vodopşjanov, V. M. olovok, M. Groomov, I. Şpirin, M. Şlepiinov,

Skorostnoi ton gynzegii mal-talgiin erxim deede rekoord

Baku, 23. (TASS). „Azibeko-neeft“ treestiin maltalgiin za-luu maaster nyxer Ali Jeldaş Zaxraabov gegşiin staxaanovsk brigaada bolbol martiin 22-oi ydeşelen, skrostnoi ton gynzegii maltalgiin erxim deede şine rekoord balguulza, 713 noomerol skvaazana ygeş. 2255 meetr gynzegii skvaazana bolbol staankohara soo 1674,5 meetr kommeerçesck skoorost-tolgoor negeş avaariyigeer maltalgahan baina. Ene rekoord bolbol yngeregşe şilei lyyli harahaa tabigdahan, „Azibekoneeftiin“ maaster Şiloovol hyylişin rekoordhoo gyylyne.

Staxaanovskskoorostiin tyles, materiaalnuudii ximagadaha-naigaa ba skvaazanii ynder şanartaigaar maltahanaligaa tyles tus brigaadiin 6 xynyyd 36 mingan tyxerig mynye ab-xanş. Ali Jeldaş Zaxraabov bolbol eereş 6456 tyxerig ol-hon baina.

Treest bolbol Zaxraabovai brigaadiin oopedii bişe maltagşadta damzuulan taraaxa jaba-dalii emxidxeze baina. (TASS).

Bytoşeteigeer xydelmerileze, kылbтыуrneer amaraxa

Ulaan-Ydiin PVZ-ai xydelmeri-şedii nelleeđ oloniis bolbol zavoodaigaa 5-daxi uçaastag deere bairatal jym.

PVZ-ai 5-daxi uçaastag deere baigşad, ilangajaa zaluuşuud bolbol xydelmerihee garxa geme-re deheer gertee jirene, jyynde gemereldeeb gexede, xydelmeri muuxed, xylehe bagii abhanhaaş bişe, xarin onduo zyilhee geme-relden garahan baixa jym. Zai-jyynd deerehee gemereldeeb gar-xa boloo geşeş geze, todorxoi-goor xaraxada, lime baina: PVZ-ai 5-daxi uçaastag deere xeden xude xydelmerişed, zaluuşuud baidag baina. Teed edenerel dunda, kылbтыуrne ba oloniitiin-agita-cioono xydelmeri jabuulagda-daggyi deereheens, kылbтыуrne ba şengelişer amaraxa jabadal jixeer geegdenxi baixahaalga-dana, sag sagta arxi uugaad alxil-daan bolzo baidag jym.

Ziseelxede, ulaan bulan baixa-şedii nelleeđ oloniis bolbol zavoodaigaa 5-daxi uçaastag deere inş profsojuuzna ba komsom-oloi komiteeduud xadaa hanalaa oroidooş tabidaggyi deereheens, kылbтыуrneer amaraxa jabadaldai yşloovi biş bolğogdoogyl.

Gadana, dursagdagsa uçaastag deere baigşadai dunda politiiş ba agitacioono xydelmeri oroi-dooş jabuulagdadaggyi gebel, negeş agitaa or ede xydelmeri-şedii dunda tabidaggyi bai-na. Lime baixadans, xydelmeri-şedii gemereldexens ton zyb

Staxaanovtan ba xydelmeri-şedii dunda kылbтыуrne ba oloniitiin-agitaacioono xydelmeri jabuulaggyi, ynendee tere niiti oişoongyi huuhan, zigşyryitei al-duugaa, PVZ-ai partijna, prof-sojuuzna ba komsomooloi komiteeduud ene sagtaa zahaxa johotoi

ZURAG DEERE: Ulaan-Ydiin depooçoi xydelmerişedii mitting deere, nyxer Mokşoojev bolbol antisoveed „baruunai-troçkiis bloogoi“ xereg tuşaa garga-han, SSSR-ai Verxoovno sydei priğovoriti haisaan yge xelexe baina. Mixailovoi foto.

Agitacioonno propagaandiin xydelmerii yrgedxexe

SSR Sojuuzal Verxoovno Soveedta hungaxa hungaltiin yjedee, partiiina ba partiiina bise bolsveiliguid — agitaatornuud bolbol hungaxa olonitiiin dunda agitacioonno propagaandiin xydelmerii bolsveilig johoos emxidzen jabuulagdahanal rezylstaadta, galxamzag amzaltanuud tullahan balna. Myne yjlin baidal deerehee abzarabai, agitacioonno propagaandiin xydelmeri xadaa, zarim somon ba kolxoozuudaar helleedgyi hainaar emxidkegdehe, urda oldohon erxim agitatornuudans, RSFSR-el ba BMASSR-el Verxoovno Soveeduudta hungaxa hungaltiin tural dyremyydtel hungaxsag olonitiiin dunda hainaar oituuzaa ygene. Edenei dundaha erxim sisee xaruulagsadebel, Selengiin aimagal Zaralanitiin somonol Teelsmanai neremzete kolxoozdo (partoortans nix. T. Danzaanov), xelen krysooguidil emxidkeed, RSFSR-el ba BMASSR-el Verxoovno Soveeduudta hungaxa hungaltiin tural dyremyydtel hainaar tanilsaagyl balna.

Gebes, zarim gazaruudta somonuudaar ba kolxoozuudaar agitacioonno propagaandiin xydelmeriin martagadahanal gemeer, olonxi hungaxad xadaa, RSFSR-el ba BMASSR-el Verxoovno Soveeduudta hungaxa hungaltiin tural dyremyydtel tanilsaagyl balna. Ene, manai xydee bisegeed bilene. Ziseelxede, manai xydee bisege. „Komsomoolec“ gegse oriliin aimaghaa bisegedee: — „Kaarl Maarksal neremzete kolxoozdo SSSR-el Verxoovno Soveeduudta hungaxa hungaltiaa xoi-agitacioonno propagaandiin xydelmeri jabuulagdaganai, ene xarhaanb, olonxi kolxoozniguudans RSFSR-el ba BMASSR-el Verxoovno Soveeduudta hungaxa hungaltiin tural dyremyydtel myne medoxegyl balna.“

Xerenei somonol (Tynxen) „Zaluu-Azal“ kolxoozoi gesyy-

dei dunda agitacioonno xydelmeri ton hula, tomilogdohon agitaatornuudans xydelmeriee myne xyrter xilleegyl, ede agitaatornuudil xydelmeriyyil-xiin tuxal somsoveedal zyghoe jamarz zaabarl ba tuhalamza zyzyideggyi balna. Ene usarhaa tus kolxoozoi gesyydens, RSFSR-el ba BMASSR-el Verxoovno Soveeduudta hungaxa hungaltiin tural dyremyydtel myne xyrter tanilsaagyl balna — geze nix. A. Ajuusilin biseene.

Myz Zakaaminai aimagta agitacioonno xydelmeri jabuulagdaraaha baitagal, xarin zarim xariusaalgata xydelmerilegsebens „Verxoovno Soveeduudta hungaxa hungalta xadaa, yngerhen zilol dekaabriliin 12 to dyrrehen jym“ geseze RSFSR-el ba BMASSR-el Verxoovno Soveeduudta hungaxa hungaltiin bikiil oroidoo martazarxihan oaina.

Myz paartiin zarim aikoomnuud bolbol tus xydelmeride bolsveilig udaridalgil xan gaagyl, baha SSSR-el Verxoovno Soveedta hungaxa hungaltiin yjede xydelmerihen, agitaatornuudil zagsaaxiin tula, tedende xytelberil ba zaabari ygedeggyi balxans, zigyyriteil ba tesesegyl balna.

Tilme tula, paartiin ba komsomooloi aikoomnuud ba exin organizaacanuud, somsoveedal xydelmerilegged, kolxoozuudai tyryyilegged bolbol RSFSR-el ba BMASSR-el Verxoovno Soveeduudta hungaxa hungaltiaa xoi-agitacioonno propagaandiin xydelmeri jabuulagdaganai, ene xarhaanb, olonxi kolxoozniguudans RSFSR-el ba BMASSR-el Verxoovno Soveeduudta hungaxa hungaltiin tural dyremyydtel myne medoxegyl balna.“

Xerenei somonol (Tynxen) „Zaluu-Azal“ kolxoozoi gesyy-

Agitaatornuudaa xydelmeridens xanduulxa

Xorilin somonol Kaarl-Maarksal neremzete kolxoozoi SSSR-el Verxoovno Soveedta hungaxa hungaltiin yjede, kolxoozniguudal dunda agitacioonno propagaandiin xydelmeri hainaar jabuulagdahan bolooz haa, hyytel yjede ene xydelmeri tus kolxooz deere martagdahan balna. Ene usarhaanb, olonxi kolxoozniguudans RSFSR-el ba BMASSR-el Verxoovno Soveeduudta hungaxa hungaltiin tural dyremyydtel xysed tanilsaaxa xilleegyl balna.

Tilmehee tus kolxoozoi pravleeni bolbol agitaatornuudaa xydelmeridens xanduulxa ujalgatal.

Komsomoolec.

Kylstyryne xydelmeride baigaa dutagdalnuudii zailuulxa

Jaruuniin somonol „Ulaan-Jaruuna“ (Jaruuniin aimag) kolxoozoi klyybens 1938 ondo oroidoo nege darin neegdee.

Myz ulaan bulan somon kylstyryne xydelmeriin jamarz xeregseel ygel. Zurnaaluud ba gazeeduudil xaxia abaagyl. Tus kolxooz deere nege raadioprijomong bil neretei aad, yni sagnaa xoišo xydelmeriledeggyi.

Myz ilkbeezel xydelmeri ton hula tabigdanxal. Ene zilol exinhee xoišo jixe nahatanal hurguuliin zanaati nege yder bulhon gexe, tilgeed ene zanaatidans oroidoo gurbaxan xyn jirehen balna. Eae xydelmeri hainaar jabuulxa xariusaalgatal baihan, likvidator Zandanai D. gegse „sag oldoxo daa, ligeheer zaana bezeb“ geze, hanaa amaxan huudag zansaltal.

Olonitiiin dunda jabuulagdaxa agitacioonno propagaandiin xydelmeri jabuulagdaganai. RSFSR-el ba BMASSR-el Verxoovno Soveeduudta hungaxa hungaltiin tural dyremyydtel olonitiiin dunda oituuzaa yge-xiin tyles oldohon agitaatornuud 13 xyn bil aad, myne xyrter rezylstaadtil xydelmeri jabuulaagyl.

Ene kolxooz deere kylstyryne ba agitacioonno xydelmeri jamar usarhaa xozomdonob gexede, pravleeniin tyryylegse nix. D. Cobeenei gegsiin zyghoe tus xydelmeriil xeregsedeggyi balh anhaa bolno.

B. On.

G. N.

TARILGADA BELEDXELEI EROONTHOO

Goorodoi zoono beledxel muutai

Ulaan-Ydiin goorodoi zooniin kolxoozuud bolbol yngoregse 1937 ondo socialis pooli deerehee ynder deede urgasa xurriaaxa abaa hen.

Dabaatiin somonol „Ulaan-Erkireg“ kolxooz xadaa, bajalg urgasa abahanaigaa rezylstaadta azalta yderte 12 kilograam tariaa, 1 tyxerig 25 mynge xubaaba. Sajantiin somonol „Osoaviaxiim“ kolxooz 12 kgr. tariaa ba 1,46 mynge azalta yderte rubaagaa.

Gebes, yngerhen zilde tullahan ene amzalta jaabaş xi zaarlal bolxogyl, xarin ysee ynder pokazaatels tulxalil xysexe xeregetel balna.

Ulaan-Yde goorodoi gazarai tahagal xydelmerilegsedei zyghoe onso todo xytelberiiin ysee ygel baihan deerehee goorodoi zoono tarilgada beledxelleer muu jabana.

Jyyb gexede, myne xyrter socialis myriiseede orooqyl. SSSR-el Gazartariaalngal Arkomaadai togtoolot johoos fevraaliin 1-de zileegee otqood

tabilgii dyrgexe baihan aad, olon kolxoozuud („Zariaa“ ba busad) zileegee otqood tabiza dyrgeedyl.

Myne saha togtoolgo şib-xe zaelge, ynehe sugluulga g.m. planaigaa johoos dyrgeedeedyi, (ynehe sugluulgans araxan geze planaai 22,7 proc. dyrrhen balna).

Sajantiin somon soo ynehe sugluulga oroidoo 14,9 proc. dyrrgegehden balna. Dabaatiin somon xadaa ynehe sugluulga oroidoo 13,9 proc. dyrrgenxel, gadana, tus somon bolbol all bolxo byxil şuxala svoodknuudil sag bolzortons elligeedgyi.

Gadana, Ulaan-Ydiin goorodoi zoono kartaavkiin yrehil 84,3 proc. xaaza dyrrgehen balna.

Traaktorain remoono 89,1 proc. dyrrgegedee. Sag oşozo balna. Tarilgiin exilxe yje gazaa oroo. Ene gutamşag geegdelee usadaxtal boloo bişe aal, goorodoi zoonokid.

D. Selengiin

Respyyblike dotor taraaktorai ba xyde azalai maşina-nuudai remooniin jabasa tuxal MEDEE

1938 onoi maartiin 20.

№	MTS-ууд	Трактор ремонтоого (процент)	Пығы ремонтоого (процент)
1	Bargazanai	74,0	70,9
2	Biçyyrei	100,0	53,4
3	Бага-Куналтиин	92,8	89,3
4	Ор-Клийчии	72,3	30,0
5	Yşetein	58,5	52,3
6	Egetiin	57,1	56,7
7	Kyrbitiin	57,4	74,0
8	N-Briaanskiin	57,1	51,1
9	Itanciin	92,5	25,0
10	Kabaanskiin	68,8	48,5
11	B-Xulariitiin	74,0	87,7
12	Xiaagtiin	73,1	89,0
13	Gaşalin	93,7	102,7
14	Xonxoloin	97,9	95,4
15	Selengiin	100,0	95,5
16	Selen-Dyyminiin	109,0	104,0
17	Tarbagatain	73,0	64,1
18	Xerenei	80,6	88,8
19	Tynxenei	60,0	83,3
20	Ivolgiitiin	89,1	103,7
21	Xezeingiin	81,0	27,0
22	Xorliin	77,5	66,6
23	Çisaanliin	75,0	73,0
Xamta		78,5	71,3

Respyyblike dotor yrehe kaalga ba seberlegiin jabasa tuxal MEDEE

1938 onoi maartiin 20.

	Aimaguud	Yrehe kaalga (procent toor)	Yrehe seberlegi (procent toor)
1	Bargazanai	98,4	96,9
2	Bauntiin	—	—
3	Biçyyrei	105,2	89,5
4	Ze diin	95,9	82,5
5	Jaruuniin	93,3	70,0
6	Zagarain	94,4	65,2
7	Zakaaminai	97,0	96,2
8	Kabaanskiin	111,1	95,9
9	Xiaagtiin	100,5	85,2
10	Muxar-Şiberei	108,3	73,7
11	X-Baigalai	96,7	103,0
12	Selengiin	104,3	76,4
13	Tarbagatain	116,5	93,4
14	Ulaan-Ydiin	115,3	92,9
15	Tynxenei	103,0	100,0
16	Xorliin	99,7	61,9
Xamta		103,9	84,7

Xaaltatai baidag pravleeni

Xori. Ulaan Partizaanal somonol Staalinal neremzete kolxooz bolbol myne xyrter 1937 onoi doxood xubaariil dyrrgeegyl.

Al bolxo xeregeer kolxoozniguudain pravleenda oşoxodon sag yrgelze terens xaaltatai ba pravleeniin xydelmerilegged zaiguultaza, arxidaxa jabadag jym.

Tus kolxooz bolbol xabarai tarilgada ton xangaltagygeer beledxe balna gebel, myne xyrter yrehee dyren xaaxaa-

gyl, agrotexniis xemzee jabuulga ba tarilgiin zebsegi remoonitil dyrreedyl.

Gadana, malaa hain bairaaraangaagyl. Ziseelxede, yxeree tugalluulxa bairagyl g.m. dutuun dundanuud ton olon balna.

Tereenhee gadana, kylstyryne-xymyzyyliin xydelmeri bahal muusa jabuulagdana Xaniin gazeed garadaggyi balna.

Dam. Zam

Xabarai tarilgiin gazaa jirehiin medenegy?

Jaruuna. Jaruuniin somonol „Pyyts Socializma“ kolxooz bolbol planaigaa johoos orohoto kylstyrynyydel yrehe 701 ceentner xaaxa johotol aad, myne 464 ceentner xaahan balna. Şiniciin yrehe oroidooş xaagaagyl. Tus kolxooz bolbol yrehe seberlegiin zebsegyydtelriyer g. m. dyren xeregleze, yrehe seberlegiyel.

Planaai johoos 50 gektaar gazarta saha togtooxo johotol

aad, myne 25 gektaar gazarta togtoohon balna. Ynehe sugluulxa planaains 30 ceentner baigaa, myne mil 2 ceentner sugluulaad balna. Şibxe 2170 toonoo pooli deere gargaxa aad, myne negeş ceentner zeegeeqyl.

Myz kolxoozoi tyryylegse M. Ulaanov gegseede byxil dutuunuda tyrgen usadaxalin tulada bodote xemzeenydyi abaa-lyi

Gatavoon.

D. Altain.

Somsoveed tarilgada beledxeli xytelberilenegy

Xiaagta. Altain somonol kolxoozuud bolbol xabarai tarilgada ysee belen bişe balna. Plygg, seejelke g.m. xydee azaxiin maşinanuudil remoonitolxo jabadali anxaaraagyl. Gada na, moridol tonog zebseg, kolxoozuudai polivol staan g.m. beledxegdegyi.

Myz, kolxoozuud xadaa tarilgiingaa xydelmeriin planiil zoxiologoyi. Kolxoozuudal ba

brigaadanuudal dunda xabarai tarilgada erximeer beledxexiin tyles socialis myriisee delgeryylegdenegy.

Tus somonol tyryylegse Ş. B. Danzyrov gegse eerlingee xariusaalgata xydelmeriil hainaar emxidkeze sadaagyl, kolxoozuudal xydelmeriil şalgaza yzedeggyi balna.

D. Altain.

Tariaa soxilgonb dyrreedyl

Selenge. Nojoxonoi somonol Leeninei neremzete kolxooz bolbol yrehe xaalga ba seberlegee myne xyrter dyrrgeedyi. Usaran xadaa, tarianaai soxilgo dyrreegyi balna.

Gadana, tarilgada jabaxa moridoo amaruulagyl. Ede byxil dutuunudaal tuxal „Ulaan-Selenge“ geze, aimagal gazeedta xeden daxin signaal baihan bolboş haanb, tereenhee xoišo zaaxanşii rubilalta xeeqyl balna. Lomboojev.

Xymyzyyliin xydelmeri muusa jabuulagdana

Selenge. Tamçiin somonol „Komsomolizm“ kolxoozdo, SSSR-Verxoovno Soveedta hungaxa hungaltiin yjede agitacioonno propagaandiin xydelmeri helleedgyi hainaar jabuulagdahan bolooş haa, tus huugaltan xoišo ene xydelmerin ogefeel jabuulagdaagyl, xarin martagadahan balna.

Ene kolxoozoi dergedexil komsomooloi exin organizaaca bilbol kolxoozno zaluuşuudal stenda politis xymyzyyliin xydelmeri yrgeneer jabuulxa, olonitiiin xeregete ynen xereer xydelmeriledeg zaluuşuulil komhan, somonol gegsynde oruulxa jaxadil ton hulaar tabiaa. Ene xarhaa myne zilde negeş n komsomooloi gesyynde jabuulagdaagyl balxa jym.

Gadana aimagal poçtiin ta-

hag bolbol aimagal ceentree xolo baigaa, somon kolxoozuudal xaxian zurnaaluud ba gazeeduudil tyrgeneer ezedten xyrgeegyl, xarin 15-20 xonogto baridag usarnuud yrgelze toxoolodog.

Ene faakt bolbol jy xaruulnab? Selengiin aimagai partiiina, komsomooloi ba soveedal organizaacanuud bolbol agitacioonno propagaandiin xydelmeriil şangadaxa tuxal anxaralaa bagaar tabihanii gerselne. Tilme deerehee, tus aimagal zarim kolxoozuudaar, ilaagajaa Tamçiin somonol „Komsomolizm“ kolxoozoi gesyyd, RSFSR-el ba BMASSR-el Verxoovno Soveeduudta hungaxa hungaltiin tural dyremyydtel tanilsaagyl balna.

S. Şarabal.

Tyl abalgii amzaltataigaar yngergexiin tyles temesexe

Malazali saşadans ydrexiiin beziyyliin xeregete tyl baigaa bolbol jixexen xerluulagdal ba şildexii yrgeldeg jym. Iime deereheens adal daisad bolbol tyl abalgii ba tereenii byten byrineer xaraxa abxa jabadali tahalduuil, eshedingee xoro to jabuulagdaal negen şuxala zooleo bolgon tabidag baigaa.

Ene, tusagaar şuxala uçaasomogaa aradai daisad xehen nalaaga xydelmeriil xoişo eeneş, nguud jixe bil; ene niil tododal xilin tulada, 1937 ondo maşin respyyblikiiin kolxoozuudaar tugalnuud 10,6 proc., xuraxa ba eşiged 8,5 proc., polxononuud 26,0 proc., unagad 5 proc. xorohiin xaruulja.

Manai aguu jixe Exe oronol malazali tyryy xynyyd, edee-til toodo manaişil respyyblikiiin staxaanovtan bolbol бага xerise-lynuudil zuun procent byten xerise-lynuudil abxa johotol geziit jaxshedingee staxaanovsk xydelmeriiler bataan xaruulaa.

Ziseelxede, Zagarain aimagal xerise-lyneri neremzete kolxoozkomil baalşa-tugalşa nix. J. P. xaxaxa ksmeeentova bolbol 6 zilee to dotor negeşii tugal xytylen-lyi ba 1937 onoi niurta ydykdede dunda zisegeer tu-

galai şignyyrei nemeltii 600 graam xyrgebe.

Zediin aimagal „III-dugaar Internacionaal“ kolxoozoi xonişo nix. Cedeenoova Badma bolbol 1937 ondo 100 tulgoi eme xonid byrihee 148-148 xuriga abhan balna. Selengiin aimagal „Ulaan-Traaktor“ kolxoozoi galaxin tovaarna feerme bolbol galaxi byxehnee 13-13 porşoonxo g.m. byrineer xaraxa abhan g.m. balna.

1938 onoi niurta tyl abalgii bolbol бага malnuudaa byten byrineer zuun procent xaraxa abxa, tus azalda baigaa xorololgiin xoişolonguudii şym usadaxa gehen loozong doro jabuulagdaxa johotol. Iime loozong urdaa tabiza usar bolbol xexe xeregete miil xaxins bolxo ba bodotoorons, eneene bejelyyliin tulada tyl abalgii amzaltataigaar yngergexede zoriulagdahan xeden olon xemzeenydyi jabuulagda xeregete.

Gebes, manai respyyblikiiin zarim aimaguudai xytelberiiin oorganuud, zarim kolxoozuudal xytelberilegged ba zoovetspecialistnuud bolbol tyl abalgii ba tereenii dyren xaraxa abxa jabadald baigaa xorololgiin xoişolonguudii usadaxa baina badi geze, gojo gojoor xee-

reldeged. Ynen deeren xaraxada, jamarşii nege xangaltatai ba bodote xemzeenydyi, tyl abalgii amzaltataigaar yngergexiin tulada praktis emxid-xelgii jabuulaagyl balxa jym.

Zagarain aimag (gazaral tahagil erxilegse Zybakiin) dotor ene zilol gansa janvaarb narada kolxoozuudaaran 57 porşoonxo gyl, all 23,1 proc., 94 xuriga ba eşigen, 4,1 proc. tugal yxehen balna; Tarbagatain aimagal (gazaral tahagil erxilegse Şeergin) kolxoozuudaar myz janvaarb hara dotor 17,3 proc. porşoonxo g.m. yxehen; Selengiin aimagal Orongoiin somonol „Ulaan-Orongo“ kolxoozoi (tyryylegse Cedeenoova) 92 tyrehen tugalnuudai 15 tugallan yxehen balna g.m.

Ene zilde tyl abalgii amzaltataigaar yngergexiin tulada emxid-xelgii yndehende jamarnuud şuxala xemzeenydyi jabuulagdaxa baina?

Tyl abalgii amzaltataigaar yngergexiin ba tereenii dyrendens byten byleneer xaraxa abxiiin tulada, respyyblikiiin gazartariaalngal oorganuud ba zoovetspecialistnuud bolbol egeel tyryyşeer malazali tyryy xynyyd-staxaanovtinal xydelmerileg xydelmeriil ope dii şinxexe ba yrgeneer nebe-

ryylxe xydelmerinydyi emxid-xexe johotol.

Tyl abalgii amzaltataigaar yngergexe ba tereenii dyrendens byten byrineer abxa bolko xojordoxi ysloovin xadaa: 1938 onoi niurta tyl abalgii ba şym xaraxa abxiiin talaar zootexniis ba veterinaarna zuraamuudil xazagairuulagşadtil şildexii johoos temesexe johotol; aradai daisad bolbol manai respyyblikiiin malazali unagaaxiin tulada, zootexniis ba veterinaarna zuraamuudil xazagairuulagşad deg baigaa geze medexe xeregetel.

Xedi tilme gebes, manai respyyblikiiin kolxoozuudai xytelberilegged, gazaral oorganuudal xydelmerilegged, zootexniis ba veterinaarna zarim xydelmerilegged bolbol zooveterinaarna zuraamuudil narinaar ba xazagairuulangi barimtaliiin tulada şildexii temeselnydyi delgeryylegyl. Ziseelxede, Zagarain aimagal Teelsmanai neremzete kolxoozoi (tyryylegse nix. Baiborodin) şvinaarigan xadaa, noob graadushaa deese bişe temperaturnatai balxa jym. Tyrex xeraxinuud ba бага xeraxinuudta mineraal-na tezeel ygenegy, kormuşkanb seberlegdenegy. Eneenei eseste tus kolxoozoi porşoonxonuudans 35-40 procent xorohon balna.

Tyl abalgii ba tereenii byten byrineer xaraxa abxa jabadala zooveturaamuudil ba-

rimtalxa ba ene uçaastag deere-xi xorololgiin xoişolonguudii usadaxa jabadal bolbol egeel tyryyşeer tyrex malnuudta ba tylynyyde tyrex hain tezeel ysloovi, xaruuha haizaruulxada zoriulagdahan balxa johotol.

Tyrex malnuudaa, bişe malnuud jamar tezeelde, jamar ysloovido bainab, tiimel ysloovido ba tezeel deere myne xyrter baigaza baihan faakt-nuudtai bainabdi.

Tugallaxa ynieende şuxala ysloovi bolbol doro dursgadaxanb:

1. Tugallaxa ynieen bolbol tugallaxa xaraxanb tee urda, garxa tugaldaa ba tugallahanaigaa hyyleer haalgaxadaa şimetei baixiin tulda, tusagaar tezeel-leer, hain şanartai ybeheer gy, all koncentrirovano tezeel xangadaxa johotol. Ene xereglegde tezeelnydyiin xadaa 1-1,5 tezeel jediniiciin şimetei balxa johotol.

2. Tugallaxa ynieen ton hain şanartai tezeel ediee-lyylegde johotol, muu şanartai buritahan, xydehen xooloor ediee-lyize bolxogyl.

3. Tugallaxa ynieenei yder byxenei tezeelde 50 graam butargahan mieel, 30 graam jahanai talxan ba 30-40 graam da baha nemeze balxa xeregete.

4. Tugallaxa ynieei soxixo, tyrger gylgexe geze metiin usarnuudhaa xolodxoxo ba tugallaxa ynieedil xamagaalxa

johotol.

5. Tugallaxa bolhon ynieeji uhalxajaa xudag teşee gy, all gorixo gol teşee abaxaxa bolxogyl. Tugallaxa ynieegee eerliin baira dotorons, bairiinb temperaturnatai adali byliyen ubaar uhalxa johotol.

6. Ynieedil tugalluulxadaa, tusagaar eneende beledxegdehen baira soo (tyrelgiin tanaguud), vetsanitaaruudai, malşadai ba haalişadai xaruuha doro tugalluulxa.

Tugallaxa ynieedydi tezeel-xe ba xaruuhaxa egeel elementaarna gebeş, ton şuxala zuraamuudans hime bolko balna.

Eneeren zuraamuudii bagaxanşii xazagairuulba, udaaruuloal manai respyyblikiiin kolxoozuudal feermynydyi abxa tylen xoro balna.

Tyl abalgii amzaltataigaar yngergexe ba tereenii byten byrineer xaraxa abxiiin xeregete, abahan tylynyyde egeel tyryyşiin yderynyyde ten-zyyxiin talaar egeel elementaarna zooveterinaarna zuraamuudii barimtalxa jabadal myn le jixe udy şanartai.

Manai respyyblikiiin ysloovido, şine tyrhen tugalnuudaa ba xuriganuudaa exedens xyxyyliin tulada, dulaan baira-haans gazaa xytende gargaxa jabadal nelieed jixe xoro xregedeg.

(Yrgelz lenb 4 dexi niurta)

HURAGŞANARAI BAIIRA TUXAI

Jaruunin aimagal ceentr deerxi dunda hurguulida hurza baigaa huragşanarai baira baidal xangaltagi. Ziseelxede, Jaruunin somonoi „Pyytё Socializm“ kolxoozoi 40 şaxuu xybyyid nege gerte baidag, ene ger soonь arluun seberil saxixa jabadal ton hula, Ylder-giin somonoi, Leeninei neremzete kolxoozoi huragşad-xybyyid basagad xamta nege ger soo baidag baina. Doogniin somonoi „Ulaan-Tujaa“ kolxoozoi huragşad eneenee deere bişe baidaitai.

Ene faaktuudii xarahaar baiza, direktor nyxer Alekseejev bolbol negeş xemze abnagi.

Iimehee, aimagal gegeerelei tahag bolbol tus hurguulida anxaralaa tabixa johotoi.

Medegşe.

Seekcenydei xydelmerii şangadxaxa

Biçyyr. Xarlanai somonoi soveedai dergedexi seekcenydei xydelmeri mynee xyrtter hainaar jabuulagdaagy. Xarbarai tarilgada beledxexe ty-leg yjede pollivood seekciin xytelberileşge nyxer Garmin gegşe somonoi kolxoozuudaar jabaza, tarilgada xer zerge beledxeze bahani şalgan yzeze, uşarhan dutuu dundanuudii zailuulxa turai jamarş xemze abaagy. Ene uşar deerehee, zarim kolxoozuudaaranь tarilgiin beledxel-de dutamag zylinyid mynee xyrtter balhaar zandaa.

Tilmiin tula Biçyyrei aimagal gyisedkoom bolbol somsoveeduudai dergedexi seekcenydei xydelmerii şangadxaxa, som soveeduudai tyryyleşgenerte operativ xytelberi ba onso todo zaabarinuudii ygenenş xuxala.

X. Radniin.

Gazeed xaxitii

Zarim kolxoozoi xytelberileşge bolbol kolxooziguudai klybtyyrne ba politis xemze eji deşeylyix tuxal anxaralaa бага табидag baina.

Ziseelxede, Tynxenei aimagal Xerenei somonoi „Paamit-Iljiica“ geze kolxooz bolbol 1938 onoi garhaar negeş gazeed abaagy. Yngerxede kolxoozongoo pravleenişge gazeed xaxiza abdaggi baina. Kolxoozoin tyryyleşge Boblojev bolbol gazeed xaxiza „mynge ygei“ geze, gazeed xaxiza jabadaldan ton xaxiza xereger xandana.

Eneen deerehee, kolxooziguudii mynee yjede jabaza baigaa şuxala sovitinuudai tanil bişe baina. Uşar iimede, oloniite kolxooziguudai klybtyyrne eriltii xangaxa ba gazeed zurnaaluudii yrgeneer taraaxa xerege kolxoozoi xytelberileşge anxaralaa tabixa ujalgatal.

D. D. Ajuušiin.

XORIINXID SOCIALIIS MYRIISӨӨ DELGERYYLNEGYYI

Xorilin aimag bolbol manai respbyblikin negen tomoxon mal ba tarlaan azaltal aimag bahaniş xendeş elixen. Zygeer xorilnixid xadaa tiimejee medexe baibaş, Staalin 3 dugaar tabanzilei tyryyşin bolsşevilig xabaril sag bolzortonь ba şanaral talaar erxim amzaltataigaar yngerxexe bolsşevilig meetod—socialis myriiseeji oişoongyi, samatioog jabadaldan naldada huuna.

Tus aimagai olonxi kolxoozuud bolbol xabaril tarilgi erxim beledxelteiger ugaad tarilgaa bogonixon bolzor soo şanaral talaar zişete hainaar yngerxexe tuxal socialis doogovornuudii batalla, tereeni dyl erxim pokazaatelştaigaar dyryşgin tyloo bodoto temesel jabuulhan zyl byri bage baixa jym. Negen gebel, pravleeniin zasedaani gy, ali kolxoozuudai suglaan deere kolxoozii socialis myriiseede urixa geze togtool gargaad, tereenee oldoxogygeer şkaafalgaa ojoorto daraad huuxa jabadaluud yzgedene.

Ziseelxede, Xorilin somonoi Zdaanovoi neremzete kolxooz (tyryyleşgenş Bazarşaapov) bolbol myn somonoişoo Kaari-Maarksal neremzete kolxoozii socialis myriiseede urixa gehen togtool ajaar yui, fevraals hara soo abhan aad, mynee xyrtter socialis doogovornuudii batalla baina. Kolxooziguudii xadaa tus togtooliş, ondoo kolxoozii socialis myriiseede urihanaş medexegy baina. Xarin bişe kolxooziguudai socialis doogovornuudii xeden taa hanamza oruulxa baxadanь, kolxoozoinь xytelberileşge, tereeniş xeregşeen-

gy xabarai tarilgiin tuxal xoohon ygeer şaşaldad, yretel rydelmeri xeegy baina.

Zdaanovoi neremzete kolxooz xadaa azalai talaar geegdenxel geze toologdoogy bolboş, socialis doogovor batalla ba kolxoozuudai iniciativii socialis myriiseede delgeryylyxe xerege yrgeneer xabaaduulxa g.m. şidexeli xydelmerinydii emxidxeze talaar xozomdonxol baina.

Şisaanlin, Dunda-Xudana Xezengiin ba bişe somonuudai kolxoozuud bolbol tarilgiin beledxeli, tereşelen xabaral tarilgi erximeer yngerxexe tuxal bahal socialis doogovor batallaagy baina. Dunda-Xudana somonoi Kirovoi ba Vorosilovoi neremzete kolxoozuudai xytelberileşge bolbol socialis myriiseede delgeryylyxe xerege yrgeneer xabaaduulxa g.m. şidexeli xydelmerinydii emxidxeze talaar xozomdonxol baina.

Xezengiin somonoi „Leeninei Zam“ kolxooz bolbol 70 garan ceentner yrheneşge ovioosil zybşeelgygeer modo beledxel deerxi moridto ediyileed, burtag bolhon ylegdeliins galdaad, yrehenel ovioosygi bolood huuna. Ene metiin zigşyryitel faaktuuud bolbol Xorilin aimag soo yşeen bişe baina.

Xorilnixid xadaa socialis myriiseede oişoongyi huuhan zigşyryitel alduugaa ene gehner usadkaza, somonuud, kolxoozuud ba brigaduudai dunda socialis myriiseede ulam yrgeneer delgeryylyxin tyloo temesexe johotoi.

Damdlnzaapov.

TARILGA OIRTOBO, NOIRHOO HEREXEER BOLOO

Xorilin aimagai rapotreebsojuuz bolbol 3-daxi tabanzilei tyryyşin xabarai tarilgiin yjede bodoto klybtyyrne xudaldad emxidxeze, yder byxende xereglegdexe tovaarnuudaa kolxooziguudii taharaltagi xangaxa gehen, xudaldanaai organizaacanuudai daişalxii zorilgi bodotoor bejelylyxin tyloo anxaralaa ton бага табина.

Aimagainь ceentr deerxi baaza soonь tarilgiin yjede xeregle gdere tovaarnuudhaa, gansal dabahan baixa jym. Bişe tovaarnuud—sal, maxoor-ka, saaxar, kandiitersk izdeeliinyd, kerosin, morinoi tonoguud, tatalgiin ulahan, belen xubşahan ba bişeş tovaarnuud bil bolgogdoogy baina.

Jyynde limeb gee haa, tus rapotreebsojuuz xadaa 1-dexi kvartalagaa tovaarai erjeşin plaaniil miil 30 proc. dyrygebe. Burkopsojuuzal baazahaa abxa tovaarnuudaa abaşaşa şadangi orxihon baixa jym.

C. D.

Modo otologşodoi erximyyd

Xezengiin, Hongintin ba Zagastan modobeledxeli uçaştaguud deera xydelmerileze baigaa, erxim kolxooziguud-staxaanovtan nyxed: Sevanov Damdin, Dorşijev Şinges, Dubşilnov Ceren, Ceveenov Gombo, Erdenijev Hasaran, Ceveenov Dondid, Oçirova S., Cedeeanova Regzema, Şagdaarov Z. ba Daşijev D. gegşed lyçkovoi xireşgeer modo otolxo teexnikil hainaar şudalza, erxim hain pokazaatelnyudii xaruulna.

1937-38 onoi modobeledxeli sezoon soo xyn byxenel 1000-2000 k.m. modo otolxobdi, geze ujalganuudii abhanaa, tereenee mynee ytyyşşelen dyrygeze bainad.

Edenerel meetod bolbol modobeledxegşedel dunda yrgeneer xereglegdexe johotoi.

Dondogoi.

Gazeeduudii yrgeneer taraaxiin tyloo socialis myriiseede urinab

Bi, xydee bişegşe Erdeni Xandazabal bolbol oloniite kolxooziguudai dunda gazeeduudii yrgeneer taraaxiin tyloo xydelmerişen xydee bişegşedei oblastnoi zybşeen deere suglaragşadi socialis myriiseede urixatagaa xamta, bişee Şelengiin aimagai „Ulaan-Selenge“ gazeedii—215 ekzempliar, „B. M. Yne“ gazeedii—200 ekzempliar, „B. M. Praavda“ gazeedii—185 ekzempliar ba „B. M. Kom-somoolşee“ gazeedii—45 ekzempliar taraaxab geze ujalga abnab.

Erdeni Xandazabilin.

Klybtyyrne ba sengelig xxylyyneer amarxa

Xorilin aimagal Xorilin somonoi Kaari-Maarksal neremzete kolxoozoi klybte ba pravleeniida negeş zurnaal ba gazeed baidaggi, myn şatar, daamai xereşel, patefoon ba biliard g. m. klybtyyrne xereşelnydii bil bolgozo, kolxooziguudagaa sengelig xxylyyneer amarxa jabadali tus kolxoozoi pravleeniin tyryyleşge nux. Zamsaraanov gegşe balai jixe bodonogy, xarin „klybtyyrne xereşel abxada garzans jixe bolxo“ geze huudag.

Mynee azalşan oloniite xadaa jyxenxi deere baldalaigaa halaxaxa byri, klybtyyrne johoor azahuuxa, amaraxil xyşedeg boloo. Tiime bolxodons, kolxoozoi pravleeni bolbol ede byxil yşlooviin bil bolgon-gyi, klybtyyrne xereşelnydeer xyşed xangaxa tuxal hanalaa tabingyi, xarin niyde balai, şixe dyliil huuxa jaabaş taaraxagy baina.

Kolxooznig.

SOVEED ŞINE OOPERNUUD

Operno teatruudai reper-tyaar bolbol soveed kompozitornuudai şine xozioolnuudaar olon bolzo baina. Kompozitor Jyrovski „Opanaşai tuxal bodoi“ geze operli bişeze baina, Kompozitor Zelobinski „Eke“ geze M. Goorşkiin poovestioor operli beledxeze baina, kompozitor Solovşov-Sedoi „Pogranitşniguid“ geze operli bişeze baina. Kompozitor Dzerziński bolbol „Voloşaajevskiin ydernyyd“ geze jixexen ooper deere xydelmerileze baina.

Leeningraadai, S.M. Kirovoi neremzete operai ba baleetii teaatr bolbol hajaxan zaluu kompozitor Faardiiin xozioohon, „Şoors“ geze operli abhan baina. Kompozitor Şişoov bolbol mynee „Negedeşer Peeper“ geze operli beledxeze baina. „Şapaajev“ geze operli kompozitor Mokroyşov bişeze baina. Tus operai zarim nege xubinuudany mynee-belen bolood baina.

„Praavda“

BAANINUUDAI BARILGA

Komunaalşna azalai Arada komissariadai medeşeleer, ene ondo RSFSR dotor 86 baani, 23 praaşegno ba 17 baanno-praşegno kombinaaduud barig-daxa baina. Mynee bolbol Goorkido, Dodo Tagiilydo, Şelia-binskda, Jaraslaavida, Makaş-Kalaada, Jakuudta ba bişe gooroduudai baannuud ba praaşegnuud, barigdaxa baina. Baani byxeniinş dunda zergeer 180 huurital baixa baina.

Xabaarovsk, Oriool, Semferopols, Groozno geşe mete gooroduudaar mynee baanno-praşegno kombinaaduud barig-daxa baina.

„Praavda“

Fizklybtyyre

Ulaan-Ydiin „Dinaamo“ bolbol xabarai yjede jabuulagdaxa fizklybtyyrne xydelmeride beledxeze baina. Exenerel gimnaastikiin gryppede 15 xyn, eregetşyrydei gryppede 28 xyn g.m. beledxeze baina. Apreeliin 15-da sportiivno ploşaadkajaa neexe. Myn apreeliin 1-hee xygydedi pydbooloi komaanda bil bolgogdono. Myneş yjede boleibooloor naadaxa komaandanuudii emxidxeze baina gebel, xygydedi, 2 exenerel 2 ba eregetşyrydei 2 komaanda emxidgedeed, terniroovka xeze baina.

„Dinaamo“ bolbol main 1-ei ekstafeedada beledxeze baina. Apreeliin hyyleer, „Dinaamo“ bolbol sportiivno veeşer ynger-xexe baina.

Goorodol barilgaşadai klybte bolbol garxa apreeliin 1-hee fizklybtyyrne xydelmeri jabuul-xaar beledxeze baina. Tilgeed, hajar ploşaadkajaa zahaza, voleibooloi komaandii emxid-xeşer, tereende xabaadagşadagaa tooji byridxeze baina.

Vraaş nyx. Peretiaatškodo bajar

Infekcioonno bolnişciin vraaş nyxer Aleksandra Ivaanovna Peretiaatškodo бага xygydede anxaral oroldolgo tabiza, xygydilmnai emnege edegeheneitnel tyloo Tanda bide, xenynd bolbol xaluu bajarii xyrgenebdi. Xynydyte duralaxa, tereeniil manai or-noi xamagal ynetei kapital geze segneşe jabadal bolbol manai xamagal tyryyşimnei zorilgo bolno.

Aleksandra Ivaanovna Peretiaatškodo yşee daxin bajar № 3 palaatiin xenynd: Stepanova, Zveereva, Vety-noova, Igaatova.

Xariusalgata redaaktor R. BIMBAJEV

KINOO TEAATRNUUDA

Kinoo „Erdem“

Kinoo „Progres“

„BALTIJGNUUD“

XERBEE YGLOO DAL BOLOO HAA NB

A. V. PETRIAKOOV—BMASSR-ei gazartariaalngal Arkomaadal glaavno zooteex-nig.

Tyl abalgii amzaltataigaar yngerxexiin tyloo temesexe

(TYGESXEL. Exins gurbadaxi niuurta)

Ton gemte ene praaktikiin eseste, şine tylnyid bolbol beje xeşeze yrdingyi, jixenxide xyite abdag ba yxedeg baina.

Uşar iimehee, ene gemte praaktikiin egeel şidexeli johoor yndeheerenş usdaxa şuxala. Tugaluudii ba xuriganuudii tezeşedee (xyyyl-xedee) xyite abxulxa jaabaş bolxogy.

Baga malnuudii tyryyşin ydernydyte tenzylyxe jabadala talaar zoovetsuramudii hydylygeer xazegairuulxa praaktika gebel, hajaxan garhan tugaluud ba xuriganuud xingge heer syydkedee miil 1-2 daxin tezeşledge (xy-xedeg) baina.

Ene tydylyg praaktika bolbol şidexeli jehoor usdaxagaza, zoovetsuramudii egeel elementaarna zuraumuudii ty-xil kolxooziguud tenişehaa balxa jehotoi. Hangaşaa tyryy-

şlinş ydernydyte tylnyidii tyrge tyrgeer xooluulxa, tere xadaa tyrgen bejeşedeg, hyyl-dee şine tyrehen tylei urgaxa ba tomozorxo jabadaldan jixegşeg tuhatai jym.

Baga malnuudai baira soonoito xyiten, bog şoritoi ba muuxal baigaxa jabadali yndeheerenş usdaxa ba baira soonь nege zigdeer temperatuuriinş baigaxa şuxala. Baga malnuudii xaldabarita yşeşenydyte xaldaxaxagayin tulada, tedeenei bairil dizenfeekcelze ba veterinaarna-sanitaarna xemzeşenydydi jabuulxa xeregeti. Mynee yder xyrtter olon kolxoozuudaar tugaluudai, xurigadai, porşoonxonuudai bairanuudii dizenfeekceldeggi ba budadaggi faaktuuud yzgedene; бага malnuudal balrada oroxo gazartanь (yyçendens) dizenfeektirovaldeg pduuşka gy, ali xalraşadag g. m. taligdeşgy baina.

Uşarans xadaa, бага malnuudii ybehenei edşxemeg, asidofiline burduugaar (prostokvaşa) xooluulxa, бага malnuudii tezeşelin tulada zaganal toho xereglexe jabadaluud bolno. Manai respbyblike bolbol ene şilde

lime jabadaldan egeel şidexeli, johoor eses tabigdaxa johotoi, бага malnuudai xeregeti veterinaarna-sanitaarna profelaktiis byxil şuxala xemzeşenydydi egeel regyilaarnaar ba nariaar jabuulxa xeregeti.

Manai respbyblikin kolxoozuudaar tyl abalgii ba tereeniil xaruulxa jabadali amzaltataigaar jabuulxin tulada temesexedee, malazalai erximyyd, tyryy xynydy, staxaanovtad бага malnuudii tezeşelin talaar xereglehen ba praaktika deere şalgadahan meetod bolbol 1938 onoi niuurta jixegşeg yyrge ezexle johotoi.

Uşarans xadaa, бага malnuudii ybehenei edşxemeg, asidofiline burduugaar (prostokvaşa) xooluulxa, бага malnuudii tezeşelin tulada zaganal toho xereglexe jabadaluud bolno. Manai respbyblike bolbol ene şilde

limenydy zylinydeer nelleed jixe baina.

Zooteexniguidai ba veterinaarna xydelmerileşgedei myneşde zorilgonь xadaa, tylnyidii byrin byteneer xaraza ab-xilin tyloo temesexe jabadaldan jixegşeg aşagtai (effektiviye) meetoduudii manai respbyblikin kolxoozuudai byxil malal feermenyydyte yrgeneer neb-terylyxe xydelmerii daişalxii johoor emxidxeşe ujalgatal.

Negeş tolgol бага malnuudii xylylyxygi—kolxooziguud, zoovetspecialistnuudai, kolxoozuudai ba gazaral oorganuudai xydelmerileşgedei urda baigaa zorilgo lime baina.

Ene zorilgi bejelylyxin tyloo byxil xyşee tabixa ba el-syylyxe şuxala.